

PAGO Philatelistische Arbeitsgemeinschaft Ornithologie (voorheen Motivgruppe Ornithologie)

Nederlands contactorgaan van de Duitse Philatelistische Arbeitsgemeinschaft Ornithologie met een bijdrage uit België. Contactpersonen: Gerard Kolman en Peter van Nies. Eerstgenoemde int de contributie van de Ned. (en ev. Belgische leden) en redigeert dit orgaan. Tel. 0486-473868. E-mail: gajkolman@home.nl. Website van de MGO (Peter van Nies <http://www.pag-o.de/nl/>)

Contactbrief 106 (noteren: IJsselstein De Deel 14 april 2018 KOMT allen!!!)

Soepele overgang

Hoewel het me tijd en moeite kostte voordat ik alle inschrijfformulieren en de contributie van 20 Euro van een ieder ontvangen had, is de overgang van de motiefgroep naar PAGO volgens mij soepel verlopen. Het was vervolgens soms wat moeilijk om de handschriften te ontcijferen maar dat betrof dan vooral de e-mailadressen en telefoonnummers. Enkele mensen grepen deze wisseling helaas aan om hun afscheid van de motiefgroep aan te kondigen. Abel Jagersma heeft om gezondheidsredenen opgezegd en dat geldt ook voor Ben van Aken. Beiden waren jarenlang trouw lid van onze motiefgroep. We wensen hen veel sterkte en beterschap.

In totaal heb ik van 26 Nederlandse leden en 10 Belgische leden de inschrijfformulieren aan Siegfried Stoll kunnen sturen. Hij is de penningmeester en hij ging akkoord met ons verzoek om niet per SEPA (automatische afschrijving) maar op de oude gebruikelijke manier via een verzamelgiro de contributie te innen. Dank aan iedereen die meegewerkt heeft om betaling en Antrag aan mij te versturen. Nu maar hopen op veel en goede kopij om de nieuwe Rundbrief kwalitatief en kwantitatief te evenaren met de oude Rundbrief. En op de levensvatbaarheid van onze nieuwe PAGO.

Verslag van de contactdag op 4 november in IJsselstein

De volgende mensen waren aanwezig in De Deel: Tom van Hoek, Tom Loorij en echtgenote, Frans Dinkgreve, Gerard Kolman en echtgenote, Ingrid Schulting, Hans van der Sanden en echtgenote, Hans van Apeldoorn, Henk den Duijn en echtgenote, Henk de Haan en Nellie van der Leer.

Na wat discussie over de toekomst van de motiefgroep en oprichtingsvergadering in Seeheim onder een nieuwe naam die op dezelfde dag plaatsvond (u leest er verder in deze contactbrief over) kreeg Tom Loorij het woord over de nominatie van zijn boek "Vogels op de cm2" bij 'Vroege Vogels'. Helaas heeft de wolf het van de vogels gewonnen maar dank zij deze nominatie heeft het boek toch weer de nodige publiciteit gekregen.

Tom Loorij hield het woord verder met zijn lezing in twee delen over de vogels die hij gefotografeerd had tijdens zijn vogelreizen over de hele wereld. Tom bleek goed op de hoogte van de laatste ontwikkelingen wat de nomenclatuur van de vogels betreft (Clemens) en het was verbazend knap dat hij de vogels uit alle verre oorden uit zijn hoofd kende. We hebben genoten van zijn lezing!

Daarna was het ruilen geblazen en er iedereen had ruilmateriaal bij zich. Een geslaagde contactdag al misten we verschillende trouwe leden uit Nederland en België.

Rondzending Vogels VO19 en 20

Er is sinds Kerst 2017 weer een rondzending onderweg. Volgorde vanaf 1 februari 2018:

T. Loorij, I Schulting, H. den Duijn, H. Voorn, J. Geurtjens, M. Boersma, G. Kolman.

De andere leden die ingeschreven hebben, hebben hem inmiddels gehad en noem ik dus niet.

Liefhebbers kunnen inschrijven om een keer mee te doen. Mail naar G.Kolman.

Het einde van de Motivgruppe Ornithologie e.V.

Op 25 november 2017 was het dan zover. Nadat op 4 november officieel de oprichting van de PAGO (Philatelistische Arbeitsgemeinschaft Ornithologie), zeg maar de Werkgroep Ornithologie, tot stand was gekomen, kon de Motiefgroep Ornithologie worden opgeheven. Dit kwam in mei al aan de orde tijdens de algemene ledenvergadering (ALV) in Oeding, maar voor de feitelijke opheffing was een buitengewone ledenvergadering noodzakelijk. De Duitse wetgeving –in ons geval staat dat in de statuten- schrijft dat voor. Alle leden waren voor deze vergadering uitgenodigd, maar zoals te verwachten was, was de opkomst laag, zeer laag zelfs. In het mooie Hotel Brandhof in Seeheim - nog bekend van het Jahrestreffen in 2011 - waren slechts vijf leden aanwezig, waaronder ondergetekende.

Na de gebruikelijke agendapunten waarin de bestuursleden verantwoording konden afleggen over hun activiteiten in de voorbije periode, kwam het hoofdpunt aan de orde: opheffing van de MGO.

Na diepgaand beraad werd met algemene stemmen besloten om als opheffingsdatum 5 januari 2018 te kiezen. Dat betekent dus, dat de MGO op 1 januari 2018 officieel nog bestaat, contributie aan de Duitse koepelorganisatie VPhA moet betalen (€ 100,=) en dat daarvoor in de plaats alle leden in 2018 nog gebruik kunnen maken van de faciliteiten die de VPhA biedt; voor onze Duitse leden kennelijk van groot belang.

Hoe nu verder?

De vraag is natuurlijk, of deze actie het gewenste succes zal gaan opleveren. Prof. Harald Friemann heeft zich beschikbaar gesteld als voorzitter ad interim, maar zal bij de eerstvolgende gelegenheid (de ALV tijdens ons Jahrestreffen in Perl) om gezondheidsredenen aftreden. Het is te hopen dat er zich iemand zal melden die het stokje van hem wil overnemen. De voorzitterswerkzaamheden in een “gewone” vereniging zijn volgens door mij ontvangen informatie niet zo omvangrijk als bij de verenigingsvorm die we eerst hadden, (e.V.: eingetragener Verein) maar er moet natuurlijk wél iemand bereid gevonden worden die op zich te nemen! We kunnen vooralsnog niet anders dan afwachten.

Voor ons, Nederlanders en Vlamingen, zal er uiteindelijk niet zoveel veranderen, denk ik. Onze activiteiten, halfjaarlijkse bijeenkomsten centraal in Nederland, rondzendingen voor de Nederlanders en de contactbrief met (belangrijke) informatie en wetenswaardigheden zullen zo gauw niet ophouden te bestaan. Er zijn – nog – voldoende leden die bereid zijn zich daarvoor in te zetten.

Nieuwe homepage

Met het einde van de MGO is er inmiddels ook een einde gekomen aan de website van de MGO. Het “welkomstscherf” is er weliswaar nog, maar voor het overige heb ik alle inhoud verwijderd. Leden die de nieuwtjes willen lezen of de “Rundbrieven” en “Nieuwe uitgaven” willen bekijken kunnen hier dus niet meer terecht. Geen man overboord! Met het oprichten van de PAGO is er ook een nieuwe website gecreëerd: <http://www.pag-o.de/nl/>. De opzet van deze site is zodanig, dat deze niet alleen goed op desktop en laptop gelezen kan worden, maar ook op tablet en smartphone! Overigens is niet alles wat op de oude website stond op de nieuwe opgenomen, maar de belangrijkste zaken staan er al wel op. Voor degenen die hierin iets missen: meldt het even per e-mail aan mij (e-mail: peter@pag-o.de) en ik zal kijken wat ik er aan kan doen.

Belangrijk is, dat zowel gebruikersnaam als wachtwoord die op de site van de MGO van toepassing waren, nu ook gebruikt kunnen worden voor de ledenafdeling op de nieuwe site! Mocht u deze niet meer weten om welke reden dan ook, stuur mij een e-mail en u krijgt de gegevens zo spoedig mogelijk.

Peter van Nies

Slangenarenden in Vlaanderen

Niko Van Wassenhove

Ik tuur door mijn verrekijker op zoek naar... daar vliegt er één, daar een tweede en jawel, nog een derde slangenarend! Het is 14 augustus en ik sta op een weg die door het Groot Schietveld te Brecht loopt. Het Groot Schietveld is een militair domein waarbij de wegen die er doorlopen enkel toegankelijk zijn wanneer de militairen geen schietoefeningen houden. De slangenarenden zijn al een paar weken aanwezig en er vliegen zes stuks rond. In en rond het militair domein van Helchteren vlogen er eveneens 2 vogels rond. Met een totaal van 8 slangenarenden vlogen er nooit zoveel rond in Vlaanderen. Die dag zag ik 5 van de 8 slangenarenden in Vlaanderen.

Broeden slangenarenden in Vlaanderen? Helemaal niet, maar wat komen die vogels in Brecht doen?

De vogels zijn allemaal jonge vogels die zich tegoed doen aan hun favoriet voedsel: kikkers en slangen. Het gebied is 1570 ha groot en is één van de beste gebieden voor adders in West-Europa. Onderzoek heeft aangetoond dat er naar schatting 5 à 10 000 dieren leven. Iedere adder heeft een uniek kopschildpatroon en de databank telde eind 2015 gegevens van 3050 individuele adders. Desondanks al de rondkruipende adders zou 90% van de prooien in Brecht uit kikkers bestaan.

Slangenarenden hebben een typische jachtmethode. Ze blijven hangen in de lucht met hun afhangende poten. Ze moeten zeer behendig de adders vangen, want ze zijn niet immuun tegen het gif van de slangen. Dit blijven hangen in de lucht noemt men bidden. De vogels blijven hangen in de lucht op dezelfde plaats tegen de wind in. Niet alleen slangenarenden maar ook torenvalken, ruigpootbuizerds en grijze wouwen gebruiken deze techniek.

Jaarlijks komen slangenarenden voor in de zomer in Vlaanderen. Zo kregen de Kalkense Meersen al twee zomers (juli 2014 en van 22 juli tot 7 augustus 2010) bezoek van de Slangenarend. Daar werd er gejaagd op kikkers en salamanders.

Ook Nederland wordt jaarlijks bezocht in de zomer. Daar worden de vogels voornamelijk gespot in het nationale park de Hoge Veluwe en het Fochteloërveen. Dit veen is één van de laatste hoogveen-gebieden in Friesland. Het was een zeldzame zomergast in Nederland met 7 waarnemingen tot 1993. Vanaf 1996 worden jaarlijks 1 of 2 vogels gezien tijdens de zomer.

Broedende vogels vinden we in Zuid- en Oost-Europa. Er broeden naar schatting een 10.000 koppels in Europa. Men veronderstelt dat onze zomergasten van Frankrijk of Spanje komen.

Gevangen slangen worden door de jongen in zijn geheel ingeslikt (postzegel Hongarije - links)

Flamingo: wereldkampioen op één been staan?

Niko Van Wassenhove

Lang was het een geheim waarom flamingo's zo lang op één been konden staan. Dit doen ze zowel in het water, op het droge of wanneer ze slapen. Vele andere vogels staan ook op één poot, maar moeten regelmatig wisselen van poot. Flamingo's daarentegen kunnen dit urenlang volhouden. Twee wetenschappers (een biomedisch ingenieur en een neuromechanicus) hebben dit mysterie onderzocht en zijn tot de conclusie gekomen dat het voor de flamingo's minder inspanningen kost om op 1 poot te staan dan op twee! Het is wel belangrijk dat de poot waarop ze steunen recht onder het lichaam staat.

Ze worden blijkbaar helemaal niet moe wanneer ze op één poot staan. Dit komt omdat ze geen spieren gebruiken om hun evenwicht te behouden en daardoor niet aan spierversmoeidheid lijden zoals andere vogels dit wel hebben. Ze hebben een mechanisme waarbij hun gewrichten in elkaar klikken en waarbij ze geen spieren daarvoor moeten activeren. In het middelste deel van de poot zijn er spieren en ligamenten die in elkaar klikken. Als een flamingo op één poot staat, dwingt zijn gewicht al deze spieren en gewrichten in zijn been in een vaste schikking.

Dit is hetzelfde principe van een paard dat toelaat om rechtopstaand te slapen. Als de flamingo slaapt, beweegt het minder en werkt het nog beter.

Bijkomend voordeel is dat de vogels minder warmte verliezen. Veren isoleren goed en vogels verliezen dan ook het meest hun warmte via hun poten, zeker wanneer flamingo's met hun lange poten in het water staan. Op één poot staan met hun andere poot opgevouwen tussen de veren levert hun enkel voordeel op.

Two swans for the hundredth anniversary

Niko Van Wassenhove

This year the state of Finland celebrates its 100th anniversary. On the occasion of this birthday, the Åland Islands issued a (dual 5 euro-) stamp featuring two swans. The design is by the artist Juha Pykäläinen, born in Tampere and now living on the islands. The swan is indeed the national bird of Finland. But according to the website of the Finnish Embassy in Brussels, it is the Wild Swan that is the national bird. Also on their 1 euro coins, two flying swans are depicted.

The designer took a great freedom and drew two Knobswans. The space between the necks of the swans symbolizes the heart that symbolizes unity. The small tear under the two birds is the representation of grief and the dark times of Finland.

In Finland, there are estimated to be between six and eight thousand pairs of Knobswans. The Wild Swan is much rarer, with 100 to 200 pairs. They overwinter in 1000s of birds in Finland.

The stamp was printed with a special foil. This is to achieve the shimmering effect of the silver tear and the blue water.

De visarend (*Pandion haliaetus*)

Bij de eerste watervogeltelling van dit seizoen (16 september 2017) kwam er toevallig een Visarend overvliegen (Afb. 1). Zo toevallig was dat misschien wel niet, want in deze tijd van het jaar trekken er enkele honderden vanuit het hoge Noorden en Oosten via ons land naar warmere oorden. Voor onze vogelwerkgroep was het overigens pas de eerste die we ooit tijdens een watervogeltelling konden noteren, dus dat vonden wij echt wel wat bijzonders.

Afb. 1

Afb. 2

Hoe komt hij aan zijn naam?

Van snavelpunt tot staarteinde meet hij iets meer dan een halve meter (Afb. 2), nauwelijks groter dan buizerd of havik maar hij legt wel een pondje meer gewicht in de schaal: in totaal ongeveer anderhalve kilo om precies te zijn. In de lucht valt meteen zijn veel grotere spanwijdte op, van vleugelpunt tot vleugelpunt meer dan anderhalve meter.

Die vis in zijn naam heeft hij niet voor niets gekregen, want als er één roofvogel een echte visser is, dan is het wel de visarend! Dat is meteen ook het enige voedsel dat hij tot zich neemt; alhoewel

hij bij hoge uitzondering ook wel eens een kikker verschalkt. Hij vangt zijn prooi door op geringe hoogte boven het water te hangen (biddend als een torenvalk) om vervolgens, met de poten vooruit (Afb. 3), in het water te duiken (Afb. 4) waarbij hij soms volledig kopje onder gaat. Hij pakt de vis, die wel een kilo kan wegen (maar doorgaans niet meer dan 300 gram), met zijn klauwen vast waardoor ontsnappen niet meer mogelijk is. Hij mist vrijwel nooit. Met de prooi (Afb. 5: kop altijd vooruit!) in zijn klauwen vliegt hij dan naar een rustig plekje om van zijn verse maaltje te genieten (Afb. 6).

Afb. 4

Afb. 6

Een karakteristiek uiterlijk

Mannetje en vrouwtje zien er hetzelfde uit, zij het dat het vrouwtje iets groter is dan het mannetje; een fenomeen dat we bij veel roofvogels kunnen zien. De bovenzijde is heel donker, zeg maar zwartbruin. De kop is wit met een brede donkerbruine oogstreep die doorloopt tot op de rug, het heeft wel iets weg van een boevenmasker. Bovenop zijn kop is hij donker gestreept en het lijkt alsof hij een kuif heeft. De onderzijde is wit met een lichtbruine borstband en de staart is gebandeerd. De ogen zijn heldergeel (Afb. 7) en snavel en poten zijn grijs. Vanwege zijn specifieke manier van prooi bemachtigen zijn z'n poten tot aan het hielgewricht (de naar achteren

Afb. 3

Afb. 5

Afb. 7

wijzende “knie”) onbevederd, dit in tegenstelling tot veel andere arenden en verwante vogels Tijdens de vlucht vallen de lange, geknikte vleugels op waarvan het lijkt alsof de uiteinden voorzien zijn van vingers (Afb. 8).

Afb. 8

Sinds 2016 broedvogel in ons land

De visarend was een vrij zeldzame gast in ons land, die vooral tijdens de najaarstrek (van midden augustus tot september) kon worden waargenomen. Vanaf eind november is de kans om er hiertelende nog een te zien vrij klein, maar vanaf maart komen ze terug uit hun overwinteringsgebieden en kunnen we ze, met wat geluk, weer waarnemen. De meeste kans

Afb. 9

daarop bestaat in de buurt van viskwekerijen, maar ook wel in gebieden met grote visrijke wateren (Afb. 9: dit zou een visarend zijn, maar volgens mij lijkt hij meer op een zeearend). Op basis van het groeiend aantal broedende visarenden in het naburige buitenland, was de verwachting dat ze zich ook in Nederland zouden gaan vestigen. En inderdaad, in 2016 was het zover! Een paartje vestigde zich in de Biesbosch alwaar het één jong wist groot te brengen (Afb. 10): een

primeur voor Nederland. In 2017 waren er maar liefst twee broedparen in de Biesbosch, waarschijnlijk hetzelfde paar uit 2016 (in ieder geval hetzelfde geringde mannetje) en een nieuw paar, dat zich op een hoogspanningsmast nestelde. In ieder nest werden drie jongen grootgebracht. Dat zijn nog altijd geen aantallen om over naar huis te schrijven maar het is een hoopvol begin.

Afb. 10

Afb. 12

Broedzorg

De visarend gebruikt jarenlang hetzelfde nest waar hij (en zij) in het voorjaar naar terugkeren. Het grote takkennest wordt meestal in een boom bij een rivier of plas gebouwd, soms ook aan de zee kust. Incidenteel wordt gebruik gemaakt van een kunstnest (Afb. 11). Vanaf april

Afb. 11

zal het vrouwtje een drietal eieren leggen, vuilwit tot blauwachtig met donkerbruine vlekken (Afb. 12). Deze worden in circa 5 weken door beide partners uitgebroed. Daarna worden de jongen, eveneens door beide partners, gedurende 8 tot 10 weken op het nest verzorgd (Afb. 13). Als de jongen zijn uitgevlogen worden ze nog zéker gedurende een maand door de ouders (bij)gevoerd. In september of oktober beginnen ze als familie aan de trek naar het warme Zuiden.

Afb. 13

Afb. 14

Kosmopoliet

Van de visarend worden vier ondersoorten onderscheiden die we op alle continenten kunnen vinden met uitzondering van Antarctica. In Zuid-Amerika (Afb. 14) slechts als wintergast, in de overige werelddelen ook als broedvogel. Voorzover mij bekend worden ze nergens (ernstig) bedreigd.

De visarenden die we in ons land zien, trekken voornamelijk naar West-Afrika (Afb. 15). Dat doen ze op hun doolie gemak,

want overal waar ze wateren met voldoende vis tegenkomen, blijven ze wel even hangen. De laatste jaren zijn onze winters niet meer zo streng en daardoor komt het steeds vaker voor dat er een aantal in ons land blijven overwinteren. Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat het plezierig is om er eens een te ontmoeten.

Afb. 15

© Peter van Nies

Amerikaanse zeearend met een lekker hapje (ziet er uit als een Japje)

Amerikaanse V-Mail (Victory-Mail): dit was een luchtpostdienst die door het Amerikaanse leger werd toegepast tijdens de Tweede Wereldoorlog. Post van en naar dienstdoende militairen werd op microfilm vastgelegd en op de plaats van bestemming afgedrukt, in een envelop gestoken en verzonden. Het voordeel bestond hierin dat er slechts microfilms verzonden hoefden te worden in plaats van een grote hoeveelheid post in postzakken.

EXOTEN 1

Vreemde vogels onder de inheemse vogelbevolking.

Wat zijn eigenlijk exoten?

Als Natuurbeschermers en biologen het hebben over exoten doelen ze niet direct op buitenissige (1) verschijningsvormen maar op hun afkomst. Exoten zijn vreemde organismen die door menselijk handelen buiten hun oorspronkelijk verspreidingsgebied terecht zijn gekomen. Dit geldt voor alle dieren, insecten en planten. Het verspreidingsgebied van een soort omvat in de eerste plaats het gebied waar de soort zich zonder voortdurende immigratie duurzaam kan handhaven. Er zijn dieren die, in verschillende ondersoorten, van nature overal op de wereld voorkomen b.v.

1

2

vogels zoals de Kerkuil (2), Visarend (3) en Slechtvalk. Hoewel deze kosmopolieten over de hele wereld verspreid zijn stellen ze toch speciale eisen aan het milieu. Ik beperk me vooral tot de vogels onder de exoten.

3

4

5

6

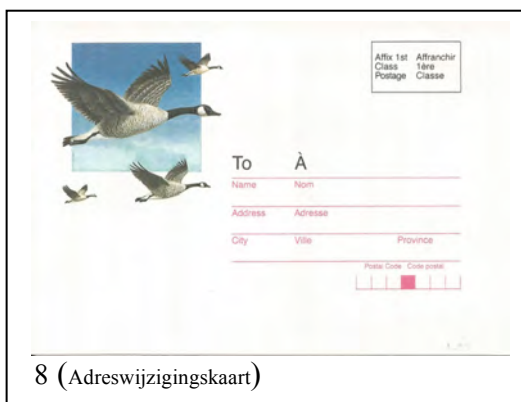
Het waren vooral Portugezen (4), Nederlanders (5) en Britten (6) die vanaf de zestiende eeuw vanuit alle hoeken van hun wereldrijken vogelsoorten meenamen om te dienen als siervogels op landgoederen, voor private en publieke dierentuinen. Ook tegenwoordig worden in de hele wereld op ruime schaal uitheemse vogels gehouden als hobby en als aankleding van parken en tuinen. Ook werden uitheemse vogels uitgezet ten behoeve van de jacht. Al deze activiteiten vormen een bron van introductie van soorten in het vrije veld, buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied. Verbazingwekkend is de slordigheid waarmee mensen dieren van het ene werelddeel naar het andere slepen, terwijl je op je vingers kunt natellen dat er narigheid van komt. Het bekendste voorbeeld is dat van het konijn (7) dat naar Australië werd gebracht en daar een gigantische plaag is geworden. Evenals het binnenhalen in Europa van de Muskusrat uit Amerika als bontleverancier. De vestiging van een exoot begint vaak op een locatie met een beperkt aantal dieren.

7

Verschillende soorten exoten:

1. Soorten die zich regelmatig voortplanten wat gepaard gaat met een toename en uitbreiding van de soort noemt men **Invasieve soorten**. Zoals de Grote Canadese Gans, *Branta canadensis* (8), Nijlgans, *Alopochen aegyptiaca*, en Halsbandparkiet, *Psittacula krameri*, een mogelijk concurrent voor andere holenbroeders zoals Boomklever, *Sitta europaea*, en Spreeuw, *Sturnus vulgaris*.

8 (Adreswijzigingskaart)

Philatelistische Arbeitsgemeinschaft Ornithologie

In 1962 zijn er een tiental Halsbandparkieten, *Psittacula krameri* (9), ontsnapt uit een volièrre van de Floriade in Amsterdam. Halsbandparkieten afkomstig uit de zuidelijke Himalaya weten wat sneeuw en kou is. Dit verklaart waarom ze zich zo eenvoudig kunnen handhaven in ons West-Europese klimaat. In het begin kwamen ze alleen voor in steden waar ze werden bijgevoerd met pinda's en zaadbollen waardoor ze ook strenge winters konden overleven. Sinds kort zoeken ze hun voedsel ook buiten de stad en eten ze in het voorjaar bloesemknoppen, bloesems en vruchten. De fruittelers zijn er niet blij mee.

9

2. Een **niet-invasieve exoot** is een soort die zich (nog) niet regelmatig voortplant en nog niet in aantal is toegenomen b.v. Lady Amherstfazant, *Chrysolophus amherstiae* (10), en Rode Partijs, *Alectoris rufa*. Uit deze groep kunnen soorten in de komende tijd doorstromen naar de groep van invasieve soorten.

11

Een wat minder bekende exoot van Nederland is de Bruinkopdiksnavelmees. Van dit uit Zuidoost-Azië afkomstig vogeltje bestaat een

10

kleine populatie in de omgeving van Weert. De 50 vogels zijn bijna zeker afstammelingen van ontsnapte kooivogels. Noord-Italië, omgeving Lago Varese, kent een populatie van 3500-5000 exemplaren. Deze stammen af een groep van 150 vogels die daar in 1995 werden losgelaten. De Valkparkiet, *Nymphicus hollandicus*(11), afkomstig uit Australië, de Alexanderparkiet, *Psittacula eupatria*, afkomstig uit de laaglandbossen van Birma, India, Thailand en Sri Lanka en de Muisparkiet of Monniksparkiet, *Myiopsitta monachus*, herkomst Argentinië en het zuidelijk deel van Brazilië, vliegen ondertussen ook vrij rond in enkele West-Europese en Noord-Amerikaanse steden. Deze soorten broeden hier echter nog maar sporadisch.

3. De **derde categorie exoten** zijn soorten die van oudsher alleen in een land overwinteren. Maar door ontsnapping, uitzetting vanuit gevangenschap of nakomelingen van vleugellamme slachtoffers van jacht in een land zijn gaan broeden b.v. In Nederland de Brandgans, *Branta leucopsis*(12). Hierdoor is een onnatuurlijke situatie ontstaan.

12

4. De **vierde categorie exoten** bestaat uit verwilderde gedomesticeerde soorten b.v. Boerengans, *Anser anser domesticus*(13), en Stadsduif, *Columba livia forma domestica*. Deze soorten hebben door selectie en kruising andere eigenschappen gekregen dan hun wilde verwanten. Deze soorten vallen minder op omdat ze vaak vooral in de buurt van mensen voorkomen. De kip, de meest gedomesticeerde

14

soort, afstammeling van het Bankivahoen. Het wilde Bankivahoen, *Gallus gallus*(14) was niet in staat aan de grote vraag naar eieren en vlees te voldoen. Maar door selectie en teeltkeus verkreeg men geschikte rassen met de gewenste erfelijke aanleg. Dit maakte de fokkerij op grotere schaal mogelijk. De kip scharrelt al

13

tienduizend jaar rond in de buurt van mensen. De Chinezen denken dat Noord-China één van de plekken is waar de kip is gedomesticeerd. Vanaf de 14e of 15e eeuw voor Chr. werden al gedomesticeerde dieren vanuit China naar India uitgevoerd.

Philatelistische Arbeitsgemeinschaft Ornithologie

Ook de oude Egyptenaren hielden al huishoenders. In Griekenland kende men ze al sinds de 5e en 4^e eeuw voor Chr. In Amerika werden ze omstreeks het jaar 1470 door de blanke veroveraars ingevoerd.

De Wilde Eend, *Anas platyrhynchos*, werd al in de oudheid door de mens tot huisdier gemaakt met als resultaat o.a. de bekende witte Peking Eend (15). Afstammelingen van de Rotsduif, de verwilderde postduiven(16), zijn nauwelijks te onderscheiden van de Rotsduif, *Columba livia*(17). Ze komen voor in alle grote steden van Europa, Azië en Amerika. De duiventeelt dateert zeker al van de vierde dynastie in Egypte 2600 jaar v. Chr. In Midden-Azië waarschijnlijk al voor die tijd.

16

15

17

In Nederland leven inmiddels waarschijnlijk 138 uitheemse diersoorten en 233 uitheemse plantensoorten in de vrije natuur. Sommige dieren en planten zijn we als inheems gaan beschouwen omdat ze al lange tijd hier voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn de Fazant en Zevenblad. En besef ook dat als je door een bos wandelt er zo goed als geen authentieke Nederlandse boom groeit. Veel soorten zijn afkomstig uit Noord-Amerika zoals o.a. de Douglasspar, Amerikaanse Eik. Veel Zomer- en Wintereiken zijn afkomstig van plantmateriaal uit Midden-Europa.

Wordt vervolgd
Hans van der Sanden

Thema-nummer van het maandblad FILATELIE t.g.v. POSTEX

Jaarlijks is het oktober-nummer van het maandblad Filatelie een aflevering rond POSTEX met een bepaald thema. Gespecialiseerde verenigingen worden verzocht een bijdrage te leveren. Voor 2018 is het thema 'Internationale evenementen, bijeenkomsten en gebeurtenissen'. De Motiefgroep heeft al twee keer eerder een bijdrage ingezonden. Tom Loorij heeft dit keer Danny De Smedt bereid gevonden een artikel te schrijven over BIRDPEX. Danny had al veel filatelistisch materiaal over de afgelopen Birdpex'en verzameld. Omdat bij het artikel altijd een wervingskadertje van de vereniging geplaatst mag worden, is dit een mooie gelegenheid om de nieuwe PAGO te promoten en onder de aandacht van een breed publiek te brengen.

Vogels op de cm2

Het vogelpostzegelboek "Vogels op de cm2", waaraan ons lid Tom Loorij heeft meegewerkt, heeft zich in een grote belangstelling in de media mogen verheugen. Het was genomineerd voor de Jan Wolkers prijs voor het beste natuurboek van het jaar en heeft na strenge selectie het gebracht tot één van de vijf beste boeken. Helaas niet gewonnen, maar het is wel heel bijzonder dat het boek het zo ver geschopt heeft. Volkskrant, Trouw en NRC hebben ruime aandacht aan het boek besteed en in het radioprogramma Vroege Vogels is de medesamensteller Peter Müller geïnterviewd. Ook verschenen lovende recensies in onder meer het blad Filatelie en in THEMA en was het boek zelfs voorpaginanieuws in de Filakrant. De verkoop liep als een speer en er zijn inmiddels al meer dan 1.300 exemplaren van verkocht. De website www.vogelsofdec2.nl werd zeer frequent bezocht. Het is nog steeds mogelijk via deze website het boek te bestellen. De prijs bedraagt € 49,50 incl. verzendkosten. Voor de weinige leden van de PAGO die het boek nog steeds niet in huis hebben, is het een aanrader!

Tom Loorij

Vogels en postzegels: een rijke combinatie

Door P. van der Rijk

Miljoenen Nederlanders kunnen zeggen dat ze ook postzegels hebben verzameld. Dat was nog vóór de social media, toen de mensen nog alle tijd hadden. Dan zijn er ook nog combinaties van verzamelingen van vogels, ze proberen ze waar te nemen, doen aan excursies mee en lezen erover. Twee mannen uit de stadsgeschiedenis hebben deze twee hobby's samen in combinatie met elkaar een mooi boek samen over vogels op postzegels, getiteld "Vogels op de cm2".

Hier is een voorbeeld, die combinatie, en een rijk onderwerp, zo blijkt uit hun zojuist aangekomen werk, een boekje in een nette, heldere en fraai gebonden vorm met een rijk en artistiek ontwerp. Niet alleen dat die vogels op die veelal prachtige zegels zijn afgebeeld, die kazer kan ook kennisnemen van een programma kenmerken van de soorten, waar ze te zien zijn, hoeveel er in Nederland naar schatting broeden, zwerfen of vliegen en hoe het verloop is geweest van de jaren waarin ze voorkwamen.

Het boek verrijkt maar een leuk leven: wanneer de haglei tegen de rinnen kleert lekker postzegelen, wanneer het roest weer wakt, maar buiten om de papieren vogels nu in het echt te zien. Ofwel: Vrijma moet naar buiten allemaal, dan zoeken wij de wraak... .. zoals onze ouders als kind werd geleerd.

De (gele) wraak is een Nederlandse vogel en een van de exemplaren die op postzegels, en daarvoor in het boek, zijn verspreid te vinden, in die geval op een zegel uit Hongarije, Magyar Posta, uit 1956. Hier is één vogel uit de rijkdom van die soorten die, vaak of schaars, in Nederland zijn te zien en die nu op vogels uit 1956 als tekening of foto in het boek zijn afgebeeld.

Brief
Het idee voor het boek is geboren toen Peter Müller, een afkomstige Engels op het conservatorium en pastoraal uitgever, een brief ontving uit Nieuw-Zeeland met daarin enkele prachtige vogelzegels. Zijn eerste ingervest was dat is een onderwerp voor een boek. Hij zette door en nam contact op met Tom Loorij, een lid van de Haringse Vogelbescherming en erkend denkknijper. Daarbij ook nog eens in het bezit van een mooi Nederlands vogelzegel. De vroege samenwerking resulteerde in dit boek, die afgelopen maand in Museum Meermans is gepresenteerd. De informatie teksten over de vogels van Tom Loorij zijn nagelaten en zo nodig aangevuld door Doreen de Vries, een vogelonderzoeker, die ook wettenschappelijk verspreid.

Nog een voorbeeld, de bijvoegde, een kleurrijke vogel die de maanden maart en april zullen krijgen al komt hij in Nederland voor. De zegel met die vogel is uitgegeven door de post in Jordanië in een serie over rekrvogels. Vrij is het er een minse acht broedvogels bekend in ons land, waarvan twee in Nederland, en twee in de laatste twee.

Niem een allereerste vogel, de haringse, een specialiteit van Loorij, die al jaren tellingsopnemer. Het is een soort die als zeer zeldzaam wordt omschreven maar die menige Haringse al heel lang alreer maar te zien krijgen op een verna waar appeltars wordt geseverd. De zegel komt uit Sina Marico.

Een bonus van de samensteller aan de lezer is het ontwerp van acht kunstenaars van soorten die nog meergens in de wereld op postzegels zijn afgebeeld of van bekende kwaliteiten zijn. Zoals van de gaurse get en de vroege get. Deze werden door PostNL in omloop gebracht.

Meer informatie en foto's over vogels op de cm2 (filatelie) te vinden op: www.vogelsofdec2.nl € 49,50.

Foto's: Uingewij Müller

ORNIFLANDRIA

En daar is Buzin weer...

© bpost & André Buzin

Een nieuwe uitgifte van Buzin en daar horen weer enkele souvenirs bij: een postkaart en een reproductie van een tekening in beperkte oplage. Deze waren verkrijgbaar op de voorverkoop van 29 januari (maar zullen later ook nog wel aangeboden worden). Deze Krooneend kan gebruikt worden voor het speciale tarief "Verenigingen" (zoals vermeld op de postzegel). Dit is een verminderd tarief dat verenigingen kunnen gebruiken voor het verzenden van hun post.

De reeks postzegels van André Buzin dit jaar zijn nu eens geen vogels, maar wel libellen. Deze worden uitgegeven op de nationale tentoonstelling later dit jaar in Ciney (27 augustus 2018).

ULULARIA

De heersers van de lucht...

Het jaar is goed begonnen in Noorwegen met op 2 januari een uitgifte van een roofvogel (Ruigpootbuizerd) en twee van de mooiste uilen (Sneeuwuil en Laplanduil). De tekeningen zijn van Viggo Ree, een Noorse kunstenaar, uitgever en bioloog. Hij is geëngageerd voor de natuur als consultant in een vereniging ter bescherming van roofdieren. Hij is niet alleen tekenaar, schilder en graficus, maar heeft ook meerdere boeken en veldgidsen geïllustreerd met vogels. Hij ontwierp al meerdere postzegels voor de Noorse post.

ORNIVARIA

Birdpex 8

In de vorige cb kon u al het een en ander lezen over het schitterende initiatief van Danny De Smedt voor het aanschrijven van alle posterijen in de wereld met de vraag om ter gelegenheid van de BIRDPEX 8 in Luxemburg voor een vogeluitgifte te zorgen. Hij deed dit al eens eerder (in 2010 voor de BIRDPEX 6 in Antwerpen). Niet iedereen neemt zijn lijstje van vogels over dat hij telkens meestuurt: vogels die nog nooit eerder op een postzegel zijn verschenen. De laatste reactie die hij ontving kwam van de post van Namibië die zorgt voor een reeks Frankolijnen. Van de 5 afgebeelde soorten zijn er wel een aantal die nooit eerder op postzegel hebben gestaan, dus daar kunnen de soortenjagers op postzegels alleen maar blij mee zijn.

Ook het Groothertogdom Luxemburg zorgt voor een uitgifte met vogels – met een speciale afstempeling op de BIRDPEX-tentoonstelling tijdens het pinksterweekend. Het gaat om de eerste van drie reeksen van 3 postzegels, getekend door één van hun vaste ontwerpers, de Belg Johan de Crem. In 2018 zijn de uitverkorenen de Blauwborst (*Luscinia svecica*), de Kleine Karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*) en de Huiszwaluw (*Hirundo rustica*). De uitgifte is eigenlijk al op 15 mei, dus wellicht is het mogelijk om de postzegels al enkele dagen voordien te kopen in een Luxemburgs postkantoor en de post op voorhand klaar te maken om op de tentoonstelling te laten afstempelen. Op de afstempeling zou wellicht de Blauwborst staan, Vogel van het Jaar in 2018 in Luxemburg (na de Rode Wouw in 2017). Ik heb dan ook de uitdaging aangenomen om mij in te schrijven op de tentoonstelling met een één kader over de Blauwborst. Misschien iets te enthousiast, want het valt voorlopig niet mee om voldoende materiaal te vinden voor één kader... Op elk van de 3 Luxemburgse postzegels zou het logo van BIRDPEX opgenomen worden – zo heb ik van de “chef” van de Luxemburgse filateliedienst te horen gekregen.

Evenals de afgelopen vijf jaar zal er ook dit jaar weer een speciaal Postexnummer van het maandblad Filatelie verschijnen. Dat zal nu gewijd zijn aan “Internationale evenementen, bijeenkomsten en gebeurtenissen”. Tom Loorij had het idee om in dat kader een artikel te schrijven over BIRDPEX, maar het ontbrak hem aan materiaal ter illustratie. Ook andere leden vonden maar weinig, maar dat was buiten de Belgen gerekend ;-). Toevallig had Danny De Smedt al het idee om een overzichtje te maken in een aantal kaders op de BIRDPEX-tentoonstelling. Wij hebben samengezeten om al het materiaal te verzamelen dat hij nog miste, want ik heb – op de eerste in Nieuw-Zeeland na – alle BIRDPEX-tentoonstellingen bezocht en daar ook deelgenomen. Niet altijd makkelijk zo tussen het werken door – zo herinner ik mij hoe Gerard Kolman hier met twee andere Nederlanders ’s avonds bij mij thuis kwam om te overnachten en in alle vroegte zijn we dan samen vertrokken naar de BIRDPEX in Londen om dan ’s avonds laat weer terug te keren. Danny heeft momenteel al een 40-tal bladzijden verzameld of ruim voldoende voor een (of meer) artikels.

Evenals de afgelopen vijf jaar zal er ook dit jaar weer een speciaal Postexnummer van het maandblad Filatelie verschijnen. Dat zal nu gewijd zijn aan “Internationale evenementen, bijeenkomsten en gebeurtenissen”. Tom Loorij had het idee om in dat kader een artikel te schrijven over BIRDPEX, maar het ontbrak hem aan materiaal ter illustratie. Ook andere leden vonden maar weinig, maar dat was buiten de Belgen gerekend ;-). Toevallig had Danny De Smedt al het idee om een overzichtje te maken in een aantal kaders op de BIRDPEX-tentoonstelling. Wij hebben samengezeten om al het materiaal te verzamelen dat hij nog miste, want ik heb – op de eerste in Nieuw-Zeeland na – alle BIRDPEX-tentoonstellingen bezocht en daar ook deelgenomen. Niet altijd makkelijk zo tussen het werken door – zo herinner ik mij hoe Gerard Kolman hier met twee andere Nederlanders ’s avonds bij mij thuis kwam om te overnachten en in alle vroegte zijn we dan samen vertrokken naar de BIRDPEX in Londen om dan ’s avonds laat weer terug te keren. Danny heeft momenteel al een 40-tal bladzijden verzameld of ruim voldoende voor een (of meer) artikels.

Ook Niko Van Wassenhove heeft het een en ander bij elkaar gescharreld dat eventueel zou kunnen tentoongesteld worden in vitrinekasten. En als ik mij niet vergis, dan heeft hij een achttal verschillende eenkaderverzamelingen “vogels” ingeschreven voor de tentoonstelling. Zelf heb ik ook nog iets nieuws in petto over de preevogels – een bijzondere groep uit het vogelrijk, o.a. bekend door de BBC-filmpjes van David Attenborough. Er zal dus heel wat te zien zijn tijdens het pinksterweekend op de BIRDPEX in Bad Mondorf – allen daarheen!

kobra (Koenraad Bracke), kobra22@telenet.be

Ook NamPost (Namibië) doet mee met BIRDPEX: niet minder dan 5 soorten frankolijnen!

NamPost - Stamp Issue 2018.05.18

Francolins and Spurfowl of Namibia

Francolins are found across most of central and northern Namibia, yet few people know that there are half a dozen different species, each locally common in ideal habitat in different parts of the country. Many are extremely well-camouflaged and often overlooked. Spurfowl is just another name used for some francolin species.

Issue date: 18th of May 2018
Artist: Helge Denker
Products: Five stamps; first-day cover with special canceller & information insert
Stamp size: 40 mm x 33 mm
Quantity: 25,000 stamps of each denomination; 800 first-day covers

We Deliver More.

nampost®